

Yanlış Geçim

DOĞRU GEÇİM ÜZERİNE (On Right Livelihood) KİTAP ÖZETİ

Jidde Krisnamurti geçimini doğru yoldan sağlama yolunu araştırırken önce bize yanlış yolun ne olduğunu soruyor ve cevap veriyor :

“İnsanlar arasında bölünmeye ve çatışmaya neden olan her türlü uzmanlık açıkça yanlış geçim yoludur. Böyle uğraşlar insanları sömürüye ve sürtüşmeye götürür.”(13) Ayrıca açgözlülük, gelenek, güç elde etme arzusu, kıskançlık gibi özelliklerimiz varsa bu gibi içsel dürtüler de mesleğimiz, uğraşımız ne olursa olsun eninde sonunda bizi çatışma ile sonuçlandıracak yarışmacı, acımasız ve baskı dolu bir dünyaya götürecektir diyor. Sonuç olarak doğru bir meslek edinmiş olabilirsiniz, ama eğer içsel olarak yetersiz ve yoksulsanız kendinize ve başkalarına üzüntü kaynağı olursunuz, düşüncesiz, saldırgan ve iddiacı olursunuz.

Böyle olmak istemeyen birine Krishnamurti'nin tavsiyesi geleneği izlemeyi bırakması, hırs, açgözlülük ve kendini arama çabasından vazgeçmesi. Eğer bunlardan kaçınırsanız doğal olarak doğru uğraşı bulursunuz. Bu arayışta doğru ilişki kurmak önemlidir ve bu ilişki kendinin keşfi sürecinde kişiye sürekli bir uyum sağlama olanağı verir. Sabır, şefkat, sonsuz esneklik ve basit bir yürek kurulan ilişkilerde gerek duyulacak önemli özelliklerdir.

Yapmanız Gereken

Krishnamurti'nin hükümette bakan olan biriyle yaptığı söyleşide insanların neden işlerine bu kadar bağlı, işleri ile özdeşleşmiş oldukları sorusuna verdiği cevap kişinin gerçekte işin kendisi ile değil işten elde ettiği ile ilgili olduğu. Hal böyle olunca doğru meslek seçiminden önce yapılacak şey kişinin gerçekten ne yapmak istediğini keşfetmesi. Bunu başkaları sizin için yapamaz, siz bu konuda bir çaba sarf etmelisiniz. Bunun sonucu sevdiğiniz şeyi yapmaktır. **“Yaptığınız şeyi sevdiğinizde hırslı, açgözlü değilsinizdir, şöhret aramazsınız, yaptığınız şeyin sevgisi kendi içinde tamamıyla yeterlidir. Bu sevgide sürtüşme yoktur, çünkü artık doyum peşinde koşmuyorsunuzdur. Bu çabamızda en büyük engel yine kendimiz.”(33)**

Krishnamurti bir yürüyüşü sırasında bir ırmağın yanında balıkçıların kazdığı bir havuz görüyor. **“ Durgun bir havuzdu, canlı ve yaşamsallık dolu derin ırmaksa hızla akıyordu.... İnsanlar da kendilerine hızlı**

Yaşam ve Engellerimiz

yaşamlarının genelinden kaçmak için küçük bir havuz kazarlar; bu durgun küçük havuz onları durgunlaştırır, öldürür; bu durgunluğa, bu bozulmaya var oluş deriz. Başka bir deyişle kalıcı bir hal isteriz; sonsuza kadar sürecek belirli hazları ve bu hazların sonu olmamasını isteriz. Küçük bir çukur açarız ve kendimizi oraya ailemizle, hırslarımızla, kültürümüzle, korkularımızla, tanrımızla çeşitli tapınma biçimlerimizle kapatırız ve orada ölürüz; yaşamın geçip gitmesine izin veririz-bu yaşam sonlu, sürekli değişkendir, hızlıdır ve öylesine olağanüstü derinlikleri vardır. Öylesine yaşamsal ve güzeldir..... Gerçek şu ki yaşam ırmak gibidir; durmadan akar, arar, araştırır, çabalar, sınırlardan taşar, her çatlağı suyuyla doldurur....

Ama zihin bunu tehlikeli bulur, zorlu ve güvenli olmayan bir halde yaşamayı risk olarak görür, çevresine bir duvar örer: gelenek, örgütlenmiş din, siyasi ve toplumsal kuramlar duvarı. Aile, isim, mal, geliştirilmiş küçük erdemler-bütün bunlar o duvarın içinde, yaşamdan uzaktır. Yaşam devinir, sonludur ve sürekli bu duvarları delip geçmeyi, kırmayı dener; arkasında karmaşa ve sefalet taşıyan duvarları. Duvarların içindeki tanrıların, yazılarının, felsefelerinin hiçbir anlamı yoktur, çünkü yaşam onların ötesindedir.”(43)

Krishna Murti gerçek yaşamı böyle tanımladıktan sonra kendine “öyle ise bu tür bir yaşam içinde insanın asıl işi ne olmalıdır?” sorusunu soruyor ve cevap veriyor:

“Kuşkusuz hakikati (olanın hakikatini), Tanrıyı keşfetmektir; sevmektir, kendini kısıtlayan, kapatan etkinliklere kapılmamaktır. Neyin doğru olduğunun keşfinde sevgi vardır: insanın insanla olan ilişkisinde bu sevgi farklı bir uygarlık, yeni bir dünya yaratır”(53)

Davranış Türleri

Böyle bir yaşam içindeki kişinin davranışlarını (eylemlerini) de Krisnamurti'nin anlattıklarından esinlenerek şu türlere ayırdım :

1- Hücre Davranışları : Kişinin hücrelerinin yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan asgari davranışlar. Yemek, içmek, beslenmek, dinlenmek, hareket etme, barınmak ve hücrelerimizin sıhhatli devamı için yaptığı davranışlar.

2- Psişik Davranışlar : Hücre davranışları ile izah edilemeyen ve kişinin zihninde oluşan etkiler veya yazılımlar sonucu yaptığı davranışlar. Çoğu kez kişi niçin böyle davrandığını bilemediği gibi, izahını yapmakta güçlük çekebilir. Benliğin derinliklerinde yatan değerlerimiz, çocukken veya

büyükken bizi etkilemiş sözler, olaylar, ortamlar sonucu ortaya koyduğumuz davranışlar.

3- Spirituel Davranışlar : Kişinin hücre ve psişik davranışlarının dışında ve görünenin ötesindekilerle ilişki kurmak için yaptığı arayışlar, davranışlar. Kendi ve başkalarının ruhu ile temas etme çabaları. Evrensel değerler çerçevesinde yaşamını sürdürme davranışları bu gruba giriyor. Ayrıca yaradan, tanrı, Allah arayışları.

4- Öze Dönük Davranışlar : Kişinin tüm sonradan edinilmiş özelliklerinden başka Krishna Murti'nin "olanın hakikati" dediği özü keşfetmeye yönelik davranışlar. Başkaları ile önkoşulsuz, beklentisiz ilişki "kurmak ve sürdürmek prensibine dayanan davranışlar. Bunlara kısaca sevgi davranışları da diyebiliriz. Burada Japon şairin sevgi türlerinden "Rağmen" türü sevgiden bahsediyorum. "Eğer" ve "Çünkü" türü sevgi davranışları hücre ve psişik davranışlara giriyor. Bu tür davranışları yani "Sevgi Davranışları" kişiyi ve toplumu olumlu yönde geliştirebilecek davranışlar. Kişilerarası ilişkilerde çevrenizi gözlemlerseniz bu tür yönelim ve davranışı hemen hissedebilirsiniz. Genelde muhataplarını mutlu eden, olumlu sonuç doğuran davranışlar olup kendilerini ve başkalarını geliştirmek isteyenlerin benimsemesi gereken davranışlardır.

Olanın Hakikati

Yukarıdaki davranış türlerinden hangisinin içinde olursak olalım eğer bunu hırslı olarak yapıyorsak, yani yarışmacı, baskıcı ve eylemlerimizin başkalarına etkileyici hesaba katmadan yapıyorsak yanlış yoldayız demektir. Yani kendimizi devamlı seçim yapmaya zorlamak yerine "olanın hakikatini" görerek ve anlamaya çalışarak yaşamımızı sürdürür isek:

"bunu keşfettiğimiz zaman belki bir seçme biçimi olan hırsı bir kenara bırakabiliriz ve belki doğru eylem biçimi olan çiçek açmayı keşfedebiliriz.... Hırsı dışlayarak değil bütün hırs biçimlerini anlayarak açık olarak kavrayarak, hırsın hakikatini dinleyerek anlayabilirsek, o zaman kendini gerçekleştirmenin ifadesi değil ama 'ben'in sınırlanmasının olmadığı sürekli bir enerjinin ifadesi olan bir yaratıcılığı keşfedebiliriz."(80)

Tek İşimiz Özgürlük

İşte bu düşüncelerle **Krishnamurti insanın tek işinin gerçeğin ne olduğunu bulmaktır diyor.** Ve öğretmenlerin guruların, yöneticilerin görevlerinin, kişinin her şeyin hakikatini bulmak için özgür olmasına yardım etmek olduğunu öne sürüyor. Bu hakikat ise yalnızca soyut hakikat değil,

ama bütün ilişkilerin hakikati-kişinin aletlerle ilişkisi, doğayla ilişkisi, parayla, toplumla, devletle ilişkisinin hakikati. İlişki Krishnamurti'nin öğretisinde önemli bir yer tutuyor. İnsanın bir başına yaşayamayacağını, ancak ilişkide var olabileceğini öne sürüyor ve bu ilişkide hakikatin keşfi yoksa o zaman çatışma vardır diyor. Çatışmanın da sonunun olmadığını ve giderek kişiyi, toplumu, insanlığı yok edeceğini öngörüyor.

O halde:

“Sizin ve benim için bir tek iş var. Bunu ararken birbirimizle çatışmaya düşmeyeceğimiz, birbirimizi yok etmeyeceğimiz bir ifadeyi bulmamız gerekir. Ama bu kesinlikle doğru eğitimle, doğru öğretmenle başlamalıdır. Öğretmenin de eğitime gereksinimi vardır. Temelde öğretmen yalnızca bilgi veren biri değildir, öğrencinin içindeki hakikatin ne olduğunu keşfetme özgürlüğünü ve başkaldırı gücünü açığa çıkaran insandır”.(83)

Krishnamurti bu hedefi gösterdikten sonra buraya nasıl ulaşılacağı konusunda da ipuçları, yöntemler veriyor.

Hepimizin başarı odaklı olarak yaşamımızı sürdürdüğümüzü yalnızca kendi çıkarlarımız çerçevesinde, kendi başarılarımız veya başarısızlıklarımıza odaklandığımızı, kendi geçici çözümlerimizle uğraştığımızı söylüyor. Bunu ise bayağılık olarak nitelendiriyor ve dünyamız için gerekenin, kendi zihinlerinin bayağılığını yıkmış insanlar olduğunu öne sürüyor.

Bayağılığın temelinde kişinin kendini düşünmesinin yattığını ve bu tutumun korku ve endişeleri de beraberinde getirdiğini savunuyor. Öyleyse bizleri doğru meslek seçimine götüren yolun kişinin her istediğini yapmasından değil kişideki yaratıcılığı açığa çıkaracak ortamın yaratılmasından geçtiğini belirtiyor. Bu tip özgürlük ise :

“soru sorma, sorgulama, araştırma, nedenleri bulma ve nedenlerin ötesine gitme özgürlüğü. Kişinin yaşamında gerçekten ne yapmayı sevdiğini bulabilmesi için özgür olması gerekir, böylece hoşlanmadığı, nefret ettiği belirli bir şeyi yapmaya zorlanamaz” (86)

Böyle bir ortam ise çok büyük anlayış ve çok büyük şefkat gerektirir. Anneler, babalar, öğretmenler, yöneticiler, birlikte oldukları ve sorumlu oldukları insanlara doğru meslek seçiminde veya seçtikleri mesleklerde ilerlemelerine yardımcı olmak istiyorlarsa böyle bir anlayış, şefkat ve duyarlılığa sahip olmalıdırlar. Kuşkusuz kişi de kendisi için böyle bir ortamı, yani özgürlük ortamını yaratabilir.

**Şefkat, Dikkat,
Sessizlik**

“Gün içinde bu konular üzerine düşünmek için kişi beş dakika, on dakika, yarım saat ayırmaya başlarsa, bu etkinlik düşünmeye, araştırmaya zaman bulacağı daha uzun süreler yaratacaktır..... böylece kendimizin ve bize özgü niteliklerin tümüyle bilincine varabiliriz. Ve o zaman zihnin gerçekten sesiz olma ve kendi yansıtıklarının ötesinde olanı bulma olasılığı vardır.”(91)

Krishnamurti meraklısı için şu uygulamayı öneriyor:

“Sessizlik ve tam dikkat halinde öğrenme, keşfetme vardır. Şimdi hepimiz sessizce oturun, ben istediğim için değil, öğrenmenin ve keşfetmenin yolu bu olduğu için. Çok sessizce oturun ve yalnızca fiziksel, yalnızca bedensel olarak değil, zihinsel olarak da dinginleşin.... Ve o dinginlikte dikkat edin. Bu binanın dışındaki seslere dikkatinizi verin: bir horoz ötüyor, kuşlar cıvıldıyor, biri öksürüyor, biri dışarı çıkıyor.... Önce dışınızdaki şeyleri dinleyin, sonra zihninizde neler olup bittiğini dinleyin. O zaman ancak çok çok dikkatli dinlerseniz o sessizlikte, dışarıdaki sesle içerideki sesin aynı olduğunu anlarsınız” (104) “Zihin bütünüyle dingin olduğunda, ancak o zaman gerçeğin var olma özgürlüğünden söz edilebilir” (109)

Hırs Nedir?

“Hırs nedir?” sorusuna Krishnamurti **“Olduğunuzdan başka bir şey olmaya çalışmak”** diye cevap veriyor ve hepimizin toplum tarafından buna koşullandırıldığımızı belirterek hırslı davranışlar sonucu çevremizle sürekli bir çatışma yaşadığımızı ve bu çatışmaların giderek bizleri yalnızlığa sürüklediği sonucunu çıkarıyor. Krishnamurti'ye göre 'Olan'ı 'olması gereken'e ideale dönüştürmek de bir tür hırs. Hırs da çatışma yaratarak bizi ilişkilerimizde yalnızlığa sürüklediği gerçeğine karşı ne yapacağız? Örneğin kendimiz açgözlü, istismarcı biri isek ve kendimizi değiştirmeye çalışmaz isek ne olacak?

Krishnamurti'nin bu soruya cevabında bağımsızlığın olmadığı tam bir kendine yeterli olma kavramı var :

“Bir çiçeği koklamak gibi; yalnızca koklayın, başka bir şey yapmaya çalışmayın; bir çiçek yaratamazsınız, onu ancak yok edebilirsiniz. Bunun için yalnızca koklayın; ona bakın; güzelliğine, taç yapraklarına, narinliğine, olağanüstü inceliğine bakın..... yalnızlık yoksa, tam bir kendine yeterlilik varsa, bağımsızlık yoksa, ne olur?..... Yalnızlığa ve hırsa yer olmayan kendine yeterliliğin derinliklerinde ve güzelliğinde gerçek sevgi vardır ve sevgi doğayla

ilişkidedir. İsterseniz ordadır; istemezseniz önemli değildir. Güzelliği işte budur.” (121)..... Bu çabanızda hepimize yardımcı olacak olan zekanızdır. Zeka olan ve olmayan algılamaktadır 'olan'ı algılamak ve onun gerçekliğini görmektir.” (123)

Olanın Hakikati

Krishnamurti “Artık emekliyim ve yaşamın ancak yüzeyinde yaşamış olduğumu görüyorum; yalnızca sürüklenmişim..... Geçmişime ağlamıyorum, olup biten şeylerden yakınmıyorum. Beni düşündüren şu önümde kalan birkaç yıl. Şu an ve hızlıca yaklaşmakta olan ölüm günüm arasındaki bu sürede, yaşam denen şeyi nasıl karşılayacağım? Benim sorunum bu.” (135) diye soran yaşlı adama şöyle cevaplıyor:

Yaşamınızın bütününe anlayın yani 'olanın hakikatini' görün ve bu anlayış ve görüş sizde size özgü bir devinim yaratacaktır. Bu devinimde ise sürüklenme veya zorla bir kalıba uyma yoktur. Bu şekilde ulaştığınız bütünlüğü an be an anlayıp yaşayabilirsiniz ve bunu sizin yerinize başka kimse yapamaz.

Buna Krishnamurti 'kendilik bilgisi' diyor bunu şöyle tanımlıyor:

Kendilik Bilgisi

“Kendi zihninizin yollarını algılamak; açık olduğu kadar gizli özlemlerinizi, arzularınızı, dürtülerinizi ve arayışlarınızı öğrenmek. Bilginin biriktiği yerde öğrenme yoktur. Kendilik bilgine ulaşan zihin dingin olma özgürlüğüne sahiptir. Ancak o zaman zihnin alabileceğinin ötesinde olan açığa çıkar.” (139)

Sonuç olarak yarışma ve çatışma ortadan kaldırılıp hepimizin birlikte mutlu ve yaratıcı olarak yaşayabileceği barışçıl bir toplumu oluşturmak ve severek yapacağımız mesleğimizi de kendilik bilgisi ile seçmek mümkün diyorsanız hemen çalışmaya başlamanız gerek.

“Yalnızca geçiminizi kazanmak zorunda olduğunuz için ya da babanız veya toplum sizden bunu beklediği için değil yapmak istediğiniz mesleği yalnızca sevdiğiniz için seçiyorsanız o zaman başkalarıyla asla yarışmadığınızı fark edeceksiniz. Bence anahtar nokta bu: yaptığınız işi sevmek.” (145)

“Yaşamın biçimlerinizde köklü bir değişim gerçekleştirmek için farkındalığın genişletilmesi gerekir, bir de çok büyük bir duygu derinliği, ki bu da sevgidir. Sevgi ile her şey olanaklıdır” (205)

Not : Parantez içindeki rakamlar J. Krishnamurti'nin “Doğru Meslek Üzerine” adlı kitabındaki sayfa numaralarıdır.